

Funktionsnedsattas situation på arbetsmarknaden 2008

AM0503

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Administrativa uppgifter	2
A.1	Ämnesområde.....	2
A.2	Statistikområde.....	2
A.3	SOS-klassificering.....	2
A.4	Beställare.....	2
A.5	Statistikproducent.....	2
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter.....	3
A.8	Gallringsföreskrifter.....	3
A.9	EU-reglering.....	3
A.10	Syfte och historik.....	3
A.11	Statistikanvändning.....	3
A.12	Uppläggning och genomförande.....	3
A.13	Internationell rapportering.....	4
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	4
B	Kvalitetsdeklaration	4
B.0	Inledning.....	4
B.1	Innehåll.....	5
1.1	Statistiska målstorheter.....	5
1.1.1	Objekt och population.....	6
1.1.2	Variabler.....	6
1.1.3	Statistiska mått.....	6
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	6
1.1.5	Referenstider.....	6
1.2	Fullständighet.....	6
B.2	Tillförlitlighet.....	7
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	7
2.2	Osäkerhetskällor.....	7
2.2.1	Urval.....	7
2.2.2	Ramtäckning.....	7
2.2.3	Mätning.....	8
2.2.4	Svarsbortfall.....	8
2.2.5	Bearbetning.....	9

2.2.6	Modellantaganden	9
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått	9
B.3	<i>Aktualitet</i>	10
3.1	Frekvens	10
3.2	Framställningstid	10
3.3	Punktlighet	10
B.4	<i>Jämförbarhet och sammanvändbarhet</i>	10
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	10
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	11
4.3	Sammanvändbarhet med annan statistik	11
B.5	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	11
5.1	Spridningsformer.....	11
5.2	Presentation	11
5.3	Dokumentation	11
5.4	Tillgång till primärmaterial	11
5.5	Upplysningstjänster	12

A Administrativa uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Arbetsmarknad

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Funktionsnedsatta

A.3 SOS-klassificering

Ingår ej i Sveriges officiella statistik

A.4 Beställare

Myndighet/organisation: Arbetsförmedlingen
Postadress: 113 99 Stockholm
Besöksadress: Hälsingegatan 38
Kontaktperson: Magnus Lemon
Telefon: 010-4866187
E-post: magnus.lemon@arbetsformedlingen.se

A.5 Statistikproducent

<i>Myndighet/organisation:</i>	Statistiska Centralbyrån (SCB)
<i>Postadress:</i>	Box 24 300, 104 51 Stockholm
<i>Besöksadress:</i>	Karlavägen 100
<i>Kontaktperson 1:</i>	Marie-Louise Jädert Rafstedt
<i>Telefon:</i>	08-50694239
<i>E-post:</i>	marie-louise.jadert@scb.se
<i>Kontaktperson 2:</i>	Kerstin Fredriksson
<i>Telefon:</i>	08-50694041
<i>E-post:</i>	kerstin.fredriksson2@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99)

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Uppgifterna är skyddade enligt 9 kap 4§ sekretesslagen (SFS 1980:100). Mikrodata som gör identifikation av objekt möjlig lämnas inte ut. Ingen gallring av data på magnetband har skett sedan undersökningarna startade.

A.9 EU-reglering

Statistiken regleras ej av EU

A.10 Syfte och historik

Undersökningens syfte är att kartlägga funktionsnedsattas situation på arbetsmarknaden och undersökningen har nu genomförts 7 gånger. Tidigare användes begreppet funktionshindrade som nu bytts ut mot funktionsnedsatta. Den första undersökningen 1996 var en pilotundersökning. Därefter har undersökningen permanentats och genomförts vartannat år sedan år 1998. Undersökningen har således genomförts 1996, 1998, 2000, 2002, 2004, 2006 och 2008.

A.11 Statistikanvändning

Användare är Arbetsförmedlingen, Näringsdepartementet, Handikappombudsmannen, olika handikapporganisationer och forskarorganisationer.

A.12 Uppläggning och genomförande

Undersökningen har utformats som en tilläggsundersökning till SCB:s ordinarie Arbetskraftsundersökning (AKU) och ges till sex av de åtta s.k. rotationsgrupperna. Undersökningen har genomförts vartannat år (jämna år) under oktober, november och december sedan år 1996. Frågorna ställs till åldersgruppen 16-64 år inklusive till vissa s.k. EX-ar (boende på institution, utomlands mm.) som normalt inte får tilläggsfrågor i AKU.

Datainsamlingen för undersökningen om funktionsnedsattas situation på arbetsmarknaden påbörjas i direkt anslutning till telefonintervjun i AKU. Efter det att den ordinarie AKU-intervjun avslutats ställs – till samtliga som ingår i urvalet till undersökningen om funktionsnedsattas situation på arbetsmarknaden – frågan om man, utifrån den definition som ges i undersökningen, tillhör gruppen funktionsnedsatta. De som svarade ”Ja” på den frågan får därefter ytterligare frågor.

Tilläggsundersökningen innehåller frågor om typ av funktionsnedsättning, nedsatt arbetsförmåga, behov av anpassning av arbetsförhållandena och diskriminering. Samtliga frågor ställs efter avslutad AKU-intervju.

Genom kopplingen till AKU finns denna undersökningens alla variabler tillgängliga för att på olika sätt kunna beskriva funktionsnedsatta situation på arbetsmarknaden. Totalt ingick c:a 46 400 personer i urvalet fjärde kvartalet 2008. Bortfallet utgörs dels av bortfallet i AKU dels av bortfallet i funktionsnedsättnings tillägget. Antalet svarande i tilläggsundersökningen var 2008 32 229 personer. Det totala bortfallet var 10 938 personer varav 1 637 personer utgjorde bortfall i tilläggsundersökningen om funktionsnedsättning. För närmare beskrivning av AKU-urvalet se beskrivningen av AKU undersökningen.

A.13 Internationell rapportering

Ingen internationell rapportering är aktuell.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Från 2009 samlar AKU inte längre in uppgifter om arbetskraftsstatus enligt tidigare gällande definition då heltidsstuderande som aktivt söker arbete och är beredda att ta ett arbete inte definierades som arbetslösa. I den nu aktuella rapporten används alltså den äldre definitionen vilket dock inte kommer att bli möjligt i framtiden.

Från 2009 ändras också näringsgrensdefinitionen enligt SNI2007.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Undersökningen genomförs av Statistiska centralbyrån (SCB) på uppdrag av Arbetsförmedlingen.

Undersökningen är en urvalsundersökning vars huvudsyfte är att kartlägga funktionsnedsattas situation på arbetsmarknaden.

Undersökningen har genomförts vartannat år sedan 1996 som tillägg till AKU. De i AKU insamlade uppgifterna utnyttjas som bakgrundsinformation för att särredovisa olika grupper i arbetslivet.

Definitionen av funktionsnedsättning baserar sig på FN:s standardregler. Denna definition har konkretiserats av Handikappombudsmannen (HO). Undersökningen har genomförts med samma definition av funktionsnedsättning sedan starten 1996.

Förändringar i frågeformuläret har vid några tillfällen införts. År 2008 har dock inga förändringar gjorts jämfört med undersökningen år 2006.

Fr.o.m. 1998 års undersökning redovisas yrke efter Standard för svensk yrkesklassificering.

Områden som omfattas av undersökningen är

- om man tillhör gruppen med funktionsnedsättning
- vilket/vilka funktionsnedsättningar man har och, om man har flera, vilket som är det huvudsakliga
- om funktionsnedsättningen/funktionsnedsättningarna medför nedsatt arbetsförmåga

Därutöver för dem med nedsatt arbetsförmåga som är sysselsatta

- om man p.g.a. funktionsnedsättningen/funktionsnedsättningarna har behov av (specificerade) hjälpmedel för att kunna utföra sitt arbete
- om man har fått arbetsplatsen anpassad efter behoven

Därutöver för dem med nedsatt arbetsförmåga som inte är sysselsatta

- om man skulle kunna arbeta om vissa behov/krav uppfylls (av samma specificerade hjälpmedel som ovan). Frågorna är av nödvändighet hypotetiska och utgör alltså inte ensamma svar på frågan om potentiell arbetskraft.

Dessutom får samtliga

- frågor om olika typer av diskriminering på arbetsplatsen på grund av funktionsnedsättningen

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Funktionsnedsatta i befolkningen.

1.1.1 Objekt och population

Samtliga individer (16-64 år) som är folkbokförda inom landet.

1.1.2 Variabler

Kön: bakgrundsvariabel från RTB

Ålder: bakgrundsvariabel från RTB

Utbildning: bakgrundsvariabel från AKU

Bostadsregion: bakgrundsvariabel från AKU

Sysselsatt/ej sysselsatt: bakgrundsvariabel från AKU

Arbetslös: bakgrundsvariabel från AKU

Heltid/deltidsarbete: bakgrundsvariabel från AKU

Fast/tidsbegränsat anställd: bakgrundsvariabel från AKU

Anställd/företagare: bakgrundsvariabel från AKU

Sektor: bakgrundsvariabel från AKU

Yrke: bakgrundsvariabel från AKU

Funktionsnedsättning

Funktionsnedsättningens art

Huvudsaklig funktionsnedsättning

Medför funktionsnedsättningen en nedsatt arbetsförmåga

Behov av åtgärder på arbetsplatsen och om dessa genomförts

Åtgärder som skulle göra det möjligt att arbeta för dem utanför arbetskraften.

Diskriminering pga. funktionsnedsättningen vid: tillsättande av tjänster, avancemang, lönesättning, utbildning, uppsägning/avskedande, mobbing/trakasserier eller kränkande behandling pga. funktionsnedsättningen.

1.1.3 Statistiska mått

Procent, uppräknade tal.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Kön, ålder, funktionsnedsättning, nedsatt arbetsförmåga, funktionsnedsatta totalt, sysselsatta funktionsnedsatta med/utan nedsatt arbetsförmåga, ej funktionsnedsatta, sysselsatta ej funktionsnedsatta, befolkningen totalt, sysselsatta befolkningen totalt, andel av befolkningen, utbildningsnivå, i arbetskraften, sysselsatt/ej sysselsatta, arbetslösa, sektor, undersökningsår,

1.1.5 Referenstider

Referenstid för undersökningen är oktober, november, december (fjärde kvartalet) 2008, dvs. då intervjuerna genomfördes.

1.2. Fullständighet

Undersökningen om funktionsnedsattas situation på arbetsmarknaden är en tilläggsundersökning till AKU. Se även avsnitt 4.3.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

En osäkerhetskälla för undersökningen är att den är baserad på urval. Som alltid för urvalsstatistik beror statistikuppgiftens osäkerhet av den aktuella redovisningsgruppens storlek.

De redovisade resultaten är därför inte exakta utan behäftade med en viss osäkerhet som bl.a. orsakas av (1) att endast ett urval av de personer som har någon funktionsnedsättning blir tillfrågade, (2) att det finns ett bortfall i de respektive undersökningarna (AKU och tilläggsundersökningen om funktionsnedsättning) och (3) ofullständigheter i själva frågemetoden.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

En osäkerhetskälla för undersökningen är att den är baserad på urval. De redovisade resultaten är därför inte exakta utan behäftade med en viss osäkerhet som bl.a. orsakas av att endast ett urval av de personer som har någon funktionsnedsättning blir tillfrågade.

I AKU intervjuades fjärde kvartalet 2008 ett representativt urval om c:a 43 000 personer. Urvalet drogs från Registret över totala befolkningen (RTB). Urvalet är ett roterande urval där varje urvalsperson deltar vid åtta tillfällen under en tvåårsperiod. Urvalsrotationen innebär att 7/ 8 av urvalet intervjuas igen ett kvartal senare och att 1/ 8 byts ut mot nya personer. Urvalet till tillägget om funktionsnedsättning har skett i gruppen 16-64 år.

Undersökningen om situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning utnyttjade sex åttondelar av AKU:s urval under de tre månader som undersökningen genomförs. För 2008 års undersökning uppgick urvalet till funktionsnedsättningsundersökningen till 43 167 personer.

Datainsamlingen för undersökningen påbörjades i direkt anslutning till telefonintervjun i AKU. Efter det att den ordinarie AKU-intervjun avslutats ställdes - till samtliga intervjuade som ingår i urvalet till undersökningen om funktionsnedsattas situation på arbetsmarknaden - frågan om man tillhör gruppen funktionsnedsatta. De som svarade "Ja" på den frågan fick ytterligare frågor. Tilläggsundersökningen tog ca 5 minuter.

För en närmare beskrivning av AKU-urvalet se punkt 2.2.1 sid. 14 i Beskrivning av statistiken för AKU:

http://www.scb.se/statistik/AM/AM0401/_dokument/_Toc185731636

2.2.2 Ramtäckning

Täckningsfelen och bortfallsfelen är svårare att beräkna. Bortfallets eventuellt

snedvridande effekter begränsas genom att resultaten efterstratifieras, dvs. viktas så att fördelningarna i centrala bakgrundsvariabler förblir korrekta. I undersökningen efterstratifieras urvalet efter skattningarna i AKU av antalet sysselsatta för variablerna kön, åldersgrupper samt arbetskraftsstatus (sysselsatta, arbetslösa, ej i arbetskraften).

Täckningsfelen uppkommer av två orsaker, undertäckning och övertäckning.

Undertäckning betecknar den del av undersökningspopulationen som man av olika anledningar inte får med i urvalsramen. I undersökningen utgörs undertäckningen av de personer som blivit folkbokförda i Sverige mellan urvalsdragningen som sker sex veckor före undersökningstillfället, och själva undersökningstillfället. Denna grupp är dock väldigt liten. Dessutom ingår i undertäckningen de personer som enligt AKU tidigare klassats som långtids-sjuka, institutionsboende eller vistas utomlands mer än ett år, detta p.g.a. det praktiska skälet att de inte intervjuas vid varje intervjutillfälle i AKU.

Övertäckning betecknar de urvalspersoner som inte skall ingå men som gör det p.g.a. brist på information vid urvalsdragningen.

2.2.3 Mätning

De mest avgörande problemen i undersökningar av detta slag - trots urvalsfel, täckningsfel och bortfallsfel - hänger i allmänhet samman med själva frågemetoden och hur intervjupersonerna tolkar frågorna.

Även om frågorna är formulerade precist och exakt, är det inte alltid säkert att svaren är helt precisa och exakta. Människor kan missförstå frågorna, vara okoncentrerade vid svarstillfällena osv. Storleken på problemen kan vara svårt att ange.

2.2.4 Svartsbortfall

Bortfallet i tilläggsundersökningen om funktionsnedsättning uppkommer i två steg; dels de personer som inte svarar i AKU och som därför inte får tilläggsfrågorna, dels det ytterligare bortfall som tillkommer genom vägran, språksvårigheter m.m. vid själva tilläggsintervjun.

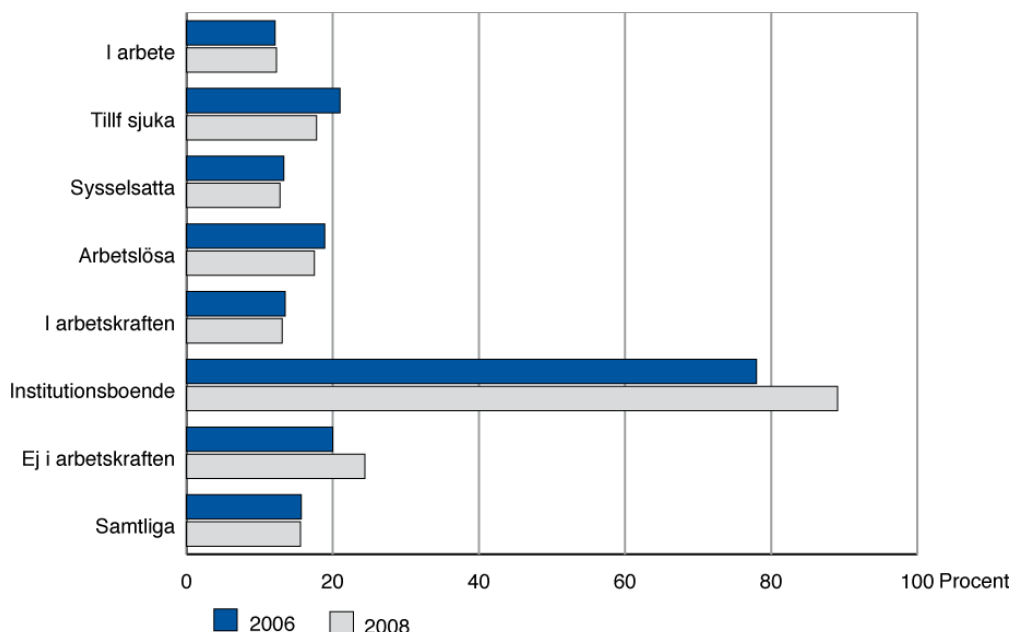
Bortfallet i 2008 års undersökning

	Antal	Antal	Procent
Urval till undersökningen om funktionsnedsättning	43 167		
Bortfall i undersökningen om funktionsnedsättning	10 938		
varav bortfall i AKU		9 301	21,5
varav bortfall i funktionsnedsättningstillägget		1 637	4,8
Svar i undersökningen om funktionsnedsättning	32 229		78,8
varav JA (funktionsnedsättning)		4 543	
varav NEJ (ej funktionsnedsättning)		27 686	

Andelen svarande på tilläggsfrågorna om funktionsnedsättning är något lägre än vid tidigare undersökningar, men fortfarande högt (95 %).

Andelen med funktionsnedsättning har vid de sju tillfällena som undersökningen genomförts pendlat mellan 16 och 21 procent. Andelen i årets undersökning är 16 procent (15,6 %).

Andel med funktionsnedsättning i olika grupper. Procent. 2006 och 2008

Bland individer utanför arbetskraften (och bland institutionsboende) har en högre andel svarat att de har funktionsnedsättning än 2006. I övrigt är förändringarna små.

2.2.5 Bearbetning

Uppgifterna i tilläggsfrågorna samlas in via datoriserade intervjuer varvid maskinell granskning sker.

2.2.6 Modellantaganden

Statistiken gällande funktionsnedsattas situation på arbetsmarknaden beror inte av andra modellantaganden än de som används för bortfallskompensationen, rak uppräknings. Antagandena är att svarsbenägenheter verkligen är homogena inom använda svarshomogenitetsgrupper.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

I samtliga tabeller redovisas osäkerhetsmått för skattningarna. Uppskattningar av storleken på de fel som genereras av urvalsförfarandet görs i tabellerna i form av

95-procentiga konfidensintervall, dvs. den sökta andelen ligger i 95 fall av hundra inom det beräknade intervallet om andra fel än urvalsfel är försumbara.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Undersökningen genomförs vartannat år. Den har genomförts varje jämnt år sedan 1996.

3.2 Framställningstid

En rapport grundad på data i undersökningen publiceras ett knappt halvår efter avslutad datainsamling. Under tiden fram till publicering avrapporteras normalt ett antal tabeller till uppdragsgivaren.

3.3 Punktlighet

Enligt offert skulle rapporten publiceras senast 30 juni 2009. Rapporten för 2008 års undersökning publicerades 23 juni 2009.

B.4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Undersökningen har genomförts med samma metodik och definitioner av funktionsnedsättning sedan den första undersökningen 1996. År 1996 var undersökningen en pilotundersökning.

Frågorna om vilket eller vilka funktionsnedsättningar personen har och, om flera, vilket som är den huvudsakliga funktionsnedsättningen liksom frågan om nedsatt arbetsförmåga har funnits med i alla sju undersökningarna. F.ö. har det vid flera tillfällen skett vissa förändringar av frågor för att man ska kunna ge svar på olika områden. År 2004 behölls dock större delen av de frågor som gavs 2002. År 2006 och 2008 beslutades att frågorna skulle vara desamma som 2004. Detta medför att jämförbarheten bakåt i tiden är god för vissa av frågorna, medan den för andra har vissa begränsningar.

Fr.o.m. 1998 års undersökning redovisas yrke efter Standard för svensk yrkesklassificering.

Nya och ändrade sätt att klassificera yrken medför svårigheter att göra jämförelser mellan resultat från pilotundersökningen 1996 med de senare undersökningarna då det gäller yrke.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten är god mellan de grupper som redovisas i rapporten.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Data från undersökningen om funktionsnedsattas situation på arbetsmarknaden kan användas tillsammans med registerstatistik på individnivå. Man bör dock vara observant på eventuella skillnader i definitioner av begrepp (som till exempel sysselsättning), undersökningsmetod och referenstidpunkt..

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Resultaten från undersökningen om funktionsnedsattas situation på arbetsmarknaden – 4:e kvartalet 2008 presenteras

1) dels som en rapport i serien Information om utbildning och arbetsmarknad (IAM 2009:3) och kan beställas från SCB:s publikationstjänst Postadress 701 89 Örebro. Tfn: 019 – 17 68 00, fax: 019 – 17 64 44. E-mail: publ@scb.se.

2) dels på SCB:s hemsida på webben:

(http://www.scb.se/Pages/PublishingCalendarViewInfo_____259923.aspx?PublObjId=11250)

5.2 Presentation

Framgår av punkt 5.1 ovan.

5.3 Dokumentation

Dokumentation sker i form av rapporten (se p. 5.1). Teknisk beskrivning, definitioner av centrala begrepp, yrkesindelning enligt SSYK, frågeformulär och tabellbilaga finns med i rapporten som bilagor. Dessutom ges en engelsk sammanfattning inklusive en engelsk tabellförteckning och en "List of terms" med översättning av viktiga ord till engelska.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Användare kan beställa specialbearbetningar av primärmaterialet.

5.5 Upplysningstjänster

Myndighet/organisation: Statistiska Centralbyrån (SCB)
Postadress: Box 24 300
104 51 Stockholm
Gatuadress: Karlavägen 100

Kontaktperson 1: Marie-Louise Jädert Rafstedt
Telefon: 08-5069 4239
E-post: marie-louise.jadert@scb.se

Kontaktperson 2: Kerstin Fredriksson
Telefon: 08-50694041
E-post: kerstin.fredriksson2@scb.se

Myndighet/organisation: Arbetsförmedlingen
Postadress: 113 99 Stockholm

Kontaktperson: Magnus Lemon
Telefon: 010-4866187
E-post: magnus.lemon@arbetsformedlingen.se